

اصلاح طلبان و چالشها ... - 9

علي شكوهي

اصلاح طلبان در حوزه انتخابات و صندوق رای عملا در بن بست قرار گرفته اند و توسل به راهکار مقاومت مدني و همراهي با اعتراضات اجتماعي را به خاطر هزینه های سنگین آن به مصلحت نمی دانند. در این وضعیت سردرگمي در انتخاب استراتژی فعالیت اصلاح طلبانه بیشتر خود را به رخ می کشد تا جایی که بخش بزرگی از اصلاح طلبان عملا از اصلاح پذیری حکومت به روش مسالمت آمیز ناامید می شوند. در این وضعیت چند واکنش متفاوت در طیف های گوناگون اصلاح طلب قابل مشاهده است:

1- قسمت عمده جریان اصلاح طلب در این وضعیت دچار انفعال است و عملا به تماشاچی وضع موجود تبدیل شده است. این امر هم شامل برخی از تشکلهای اصلاح طلب می شود و هم شامل بخشی از بدنه اجتماعي اصلاح طلبان. آنان تجربه کرده اند که راهی برای اصلاح روند اداره کشور در برابر آنان باز نیست و مواضع اصلاح طلبانه آنان نزد دست اندرکاران نظام مقبول واقع نمی شود. در جبهه اصلاح طلبان هم شاهد فعالیتی نیستیم که امید بهبود اوضاع از آن به مشام برسد و بنابراین بهترین کار از نظر آنان این است که فعلا تماشاگر باشند تا شاید در آینده مجال فعالیتی تازه فراهم شود. این نیروهای اصلاح طلب، نظرات و مواضع خود را به سمت همراهی با حاکمیت تغییر نمی دهند چون مبانی فکري و نوع عملکرد جریان اصولگرا یا حامیان آنان در حکومت آنان را اقناع نمی کند. آنان بیشتر از کسانی متأثر می شوند که در رسانه های غیررسمی فعالند و نوعی اختلاط گفتمانی را موجب شده اند و به همین دلیل شاهدیم که بخش بزرگی از اصلاح طلبان در فضای مجازی در حال بازپخش یا تولید محتوایی هستند که با مبانی اصلاح طلبانه آنان سازگار نیست و شاید از سوی براندازان یا روشنفکران لایک یا ملی گرایان افراطی و حتی مروجان و مدافعان سلطنت تولید می شود. این محتوای تولیدی ناسازگار با گفتمان اصلاحات در واکنش به عملکرد نظام، در فضای مجازی خواننده و شنونده دارد و در بستر اعتراض به حکومت، شاهد گرم شدن بازار اینگونه اندیشه ها هم هستیم. ناکارآمدی و انفعال سازمانها و احزاب اصلاح طلب و ناتوانی آنان در تولید محتوای تحلیلی و تبیینی مورد نیاز بدنه اصلاح طلبان، اثرپذیری از این اختلاط گفتمانی را تشدید کرده است تا جایی که به تدریج بسیاری از مبانی اصلاح طلبانه در ذهن و باور این

طیف از اصلاح‌طلبان، کمرنگ می‌شود و مرجعیت چهره‌ها و شخصیت‌های مطرح اصلاح‌طلب نزد آنان از دست می‌رود.

2- بخشی از اصلاح‌طلبان هنوز هم منفعل نشده‌اند و با آنکه هزینه سیاسی و اجتماعی زیادی بر دوش آنان بار شده، همچنان بر رویکرد اعتراضی و انتقادی اصلاح‌طلبانه خود تاکید دارند. بخشی از این جریان هنوز به اصلاح‌پذیری حکومت امیدوار است و تصور می‌کند اگر اصلاح‌طلبان رابطه خود با حکومت را تعاملی کنند و در درون جبهه اصلاحات هم انسجام مورد نیاز وجود داشته باشد، می‌توان با گفت‌وگو و تعامل، راه را برای حضور بخشی از اصلاح‌طلبان در انتخابات باز کرد. آنان معتقدند که هم در هدف و هم در راه باید اصلاح‌طلب بود و نمی‌شود اهداف انقلابی داشت اما راهکار اصلاح‌طلبانه را انتخاب کرد. آنان از ضرورت برقراری ارتباط احزاب اصلاح طلب با یکدیگر و ایجاد انسجام جبهه‌ای و پرهیز از تئروی و تفرقه سخن می‌گویند و بر این باورند که اصلاح‌طلبان نباید صندوق رای را به دیگران واگذارند و صحنه انتخابات را خالی کنند حتی اگر ناچار شوند با نیروهای دست دوم و سوم خود در انتخابات حاضر شوند یا از یک نیروی غیراصلاح‌طلب اما عاقل حمایت کنند. این طیف از اصلاح‌طلبان هنوز به اصلاح امور از طریق روند قانونی کشور امیدوارند و تاثیر حضورشان بر وضعیت کشور را به شرط وجود انسجام درونی و در صحنه بودن همه اصلاح‌طلبان، کم نمی‌دانند. البته تجربه حمایت از «همتی» در انتخابات اخیر ریاست‌جمهوری نشان داد که میزان موفقیت آنان بسیار کمتر از آن میزانی است که امیدوار آن بوده‌اند زیرا وضعیت بدنه اجتماعی اصلاح‌طلبان مانند گذشته نیست و آشتی دادن مردم با صندوق رای تنها با تکیه بر توان اصلاح‌طلبان ناشدنی است و به تغییر رویه حکمرانی نظام گره خورده است.

3- طیفی دیگر از اصلاح‌طلبان با هر گونه انفعال مخالفند و به فعالیت جدی‌تر اصلاح‌طلبان باور دارند اما در بستری کاملاً متفاوت از گذشته زیرا تجربه چند انتخابات اخیر و نیز روند اداره کشور نشان می‌دهد که نظام به آسانی تن به اصلاحات نمی‌دهد. این طیف از اصلاح‌طلبان، معتقدند جز با اصلاحات بنیادین و ساختاری نمی‌شود به بهبود اوضاع امید داشت. از نظر آنان باید قانون اساسی جمهوری اسلامی تغییر کند و اصلاح‌طلبان باید پرچمدار این مطالبه باشند. به نظر آنان باید همه نهادهای قدرت را مدت‌دار و پاسخگو کرد و حاکمیت دوگانه موجود در قانون اساسی را به نفع مردم تغییر داد. از نظر این جریان، ما در این وضعیت مجبوریم هزینه بیشتری بدهیم تا این اتفاق بیفتد و تا قبول این تغییرات از سوی نظام، اصلاح‌طلبان باید با مردم سخن بگویند و به تبیین ریشه مشکلات کنونی پردازند و با

